

HRVATSKE RIJEĆ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1.25., godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rijeć“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drugi).

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO SKOČIĆ.

OGLASI PO CIENNIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, utorak 29. travnja 1913.

Broj 818

30. Travnja 1671.

Ima u hrvatskoj poviesi dosta crnih i žalostnih slika, s kojih nam se zamrači vid i protne duša; ima dosta potresnih slova, koje od tuge ne možemo ni čitati; ima u našoj hrvatskoj poviesti puno, puno toga, što nas napunja jadom i čemorom, što nas sjeca užasni Golgota malo sretnoga roda našega, ali nad ovu godinu, nad ovaj mjesec, nema doista...

Kad su nam raskrjili zemlju pustu i gluhi; kad su tudjinci po njoj, kano po Isusovu ruhu, kocke mečali; kad obešaćene žene i djevice hrvatske vapijahu uzalud milost i osvetu; kad strahovala cijela zemlja naša, nikad neuozorana mirnim plugom, uvek pustošena ognjem i kopljom, osromašena i istrošena silnim ratovima za svakoga, tada — iz ljubavi prama ovoj mučenici zemlji, koja pomoći vapijaže; iz ljubavi prama obeschašenim ženam i djevcicama hrvatskim, koje svoju čast opakivali, stvorili se Urota Zrinsko-Frankopanska!

Petar Zrinski i Krsto Frankopan, videći konačno pogodjeni svoju domovinu mlrom vašvarskim, komu historija dade predjev „srmatni“, pokle nego su sve moguće učinili, da Hrvatsku pomogne zakoniti njezin vladar, pokle nego su se u tome svom krvavom nastojanju grđno razočarali, stadoše misliti i snovati, da Hrvatsku trgnu od Austrije.

Oni su svoju „veleizdaju“ opravdali zlatnom bulom, koja ugarskim i hrvatskim velikašima dozvoljava ustanak, ako kralj radi proti interesa države, kao što je učinio Leopold srmatnim mirom vašvarskim.

Zasnovaše dakle urotu, kojom bi se Hrvatska oslobođila svojih velikih jada, makar i pomoći Turaka!

O Martinu god. 1669., odo tom svrhom u Carigrad Zrinskog poslanstvo, sve sami hrvatski plemići: Franjo Bokovački, Baltazar Pogledić i Franjo Berislavić.

Sultanih ih primi ljubezno, te zajedno s velikim vezirom pristane na ovaj ugovor: 1.) Zrinski će biti nasljedni vladar Hrvatske i onih zemalja, koje u budućem ratu osvoji. 2.) Izumre li dinastija Zrinska, birat će sebi kraljevinu Hrvatsku vladara po volji; sultan ima samo pravo potvrditi. 3.) Zrinski će sultani platiti 12.000 dukata, nu ne će trebati pomagati u ratovima na dalekim stranama. 4.) Sultan se obvezuje, da će sveto i neoskrvreno čuvati slobodu, prava i povlastice kraljevine Hrvatske, naročito hrvatsku vjuru i škole; Turci će narod hrvatski svom silom braniti i štititi od svakog napadača.

Ali preteće urotutke dvor bečki, koji sastavi austrijski sud, da uhačenim „protinčima“ sudi.

Zrinski i Frankopan pozivaju se na ugao, hrv. pravo, po komu velikašima

može suditi samo kraj ili drugi velikaši. Ali uzalud.

Austrijski sud je „uročnike“ osudio na smrt jer su počinili „veleizdaju“ i uvredili Veličanstvo.

Zato se „s njih skidaju sva dostojanstva i časti, imetak im se zaplenjuje, uspomena im se mora izbrisati sa sveta, a tielo se njihovo predaje krvniku, koji će im otsjeći desnu ruku i glavu.“

Ovako poviest.

O poviesti, o rane naše ljute!...

Prohujila su 242 burna ljeta, od kad je osuda, u Bečkom Novom Mjestu, na „uročnicama“ izvršena.

Prohujilo je trista oluja i trista hršuma vrhu glave mučeničkog roda hrvatskoga, ali uspomena na Zrinskog i Frankopana žive, žive ona u dušama našim i ne može se sa sveta izbrisati.

Zatrli su im rod i pleme; bogatim njihovim imetkom „platili su državne dugove i oboružali veliku vojsku“; bacili su ih u neznano grobište; pomješaše im kosti sa ostalom prostom svjetinom, ali harna ruka, dobrí genij hrvatski nije mirovao dok nije njihove kosti našao i prenio ih u posvećenu raku i zamenuo onaj natpis, koji su im postavili Niemci — *„kad sliepac sliepcu vodi, ova u jamu padaju“*, — drugim, dostoјnim imena njihovih!

Hijeli su, da na grobu nemaju ni krsta ni znaka, da nitko ne zna, gdje se skriva osušena krv junakâ, ali se je dobrí genij hrvatski za sve to pobrinuo!

Mili ste nam, dakle, „veleizdajnici“ nisi, jer ste mnogo ljubili.

Iz ljubavi prama mučenici zemlji „veleizdaju“ ste počinili i mučenici sami postali.

Mili ste nam i za to, što ona zemlja, koja je vaša „veleizdaju“ u ruke primila, žan je zaštićena od države, od koje se htjedoste otcjeniti.

Grdne li ironije vremena?

Ali kud nas zanosil, tužna misli!...

Vi ste nam mili „veleizdajnici“ nisi, jer ste sve svoje za hrvatski rod dali.

Pa evo sjećajući se svake godine Vaše tragične smrti, Vašeg mučeništva, išljemo suze i okupljamo se poptu starih Kršćana — kad u crkve, kad u katakombe; prema dobi i prema zemlji, — te molimo za pokoj velikih duša Vaših i klijemmo Vam imenu: slava!

A tamo gore iz dvora nebeskih, sa zvezda i oblaka, kao da našu molitvu i naše kliktaje prati sveti glas dobrog angela boli:

Krv je sjeme za proljetno cvjeće; Vaše pleme izginuti ne će!

Slava, vječna slava Petru Zrinskom i Krsti Frankopanu!

Pad Skadra i medjuvarodni položaj.

Padom Skadra postao je medjunarodni položaj ozbiljniji i mutniji nego je bio u svim kombiniranim zapletajima, koje je Evropi donio balkanski rat.

U času, kad se je mislio, da i sam crnogorski kraj gubi nadu u grad na Bojanu, u času, kad je svak kao sigurno očekivao, eće Evropa odahnuti posle tolikih prietečih joj trzavica — Skadar pade u crnogorske ruke, a s njegovim padom poskočiše brije Evrope, silne i teške brije, koje užasno dave njezin umorni duh.

Diplomati su u takovoj tjeskobi i neprilici, da jamačno svaki od njih volio bih se ovih posljednjih dana, ovih posljednjih odsudnih časova nači zaturen u kakovu gradiću, u kakovu idiličnom seoci, nego u velikom Londonu, u sjajnim dvorovima, za zelenim stolom, gdje doista znoj mora da kvasi njihovo čelo, pri rješavanju najposljednjeg, ali i najtežeg pitanja, koje je svojom težinom otkočilo toliko, da ga usporedjivati sa težinom pred nekoliko dana nije ni iz daleka primjereno.

Odjeci pada Skadra u cielom slavljanom svetu; simpatije i u svetu neslavljankom prama junačkoj Crnoj Gori; trublje duša, koje se zovu novinstvo, što od svakuda više manje promjenjeno trube: sve je to diplomatički poznato, sve to oni vide i čuju, svemu tome oni ne mogu da ne dadu ne malu važnost.

A kad se uzme u obzir, da Rusija, službena Rusija, misli danas posve drukče nego je misila jučer, što se vidi iz njezinih poluslužbenih organa, kao „Rieči“ i drugih, tada je očito; da je opći medjunarodni položaj uslied pada Skadra mutan i preobuzilan.

Kao da zbilja ne će mimoći Evropu strašna oluja, strašni grad, koji joj je nad glavom evo će brzo sedmi mjesec.

Jest istina, jednodušan je glas Evrope: ne čemo rata, mir hoćemo i mir nam treba; ali tako isto više na smrti bolestnik: hoću života, života hoću...

Jednodušni dakle glas Evrope želja je zbilja za mirom kao što je smrtno ranjenog čovjeka želja za životom; glas je to bolestni, koji bi vriedio da je zdrav, ali jer je bolestan, vriedi malo ili nimalo.

Prije, dok bijahu na izbir liekovi, dok se je moglo na istuk bolesti upotrebiti razna sredstva, taj bi glas mnogo značio.

„Nu danas?“

Evropa je bolestna.

Stara je rieč, da se zarana liekovi uzimat moraju. Ona ih zarana nije uzimala,

pustila je, da obaci sve više kruže nad njezinom glavom, sad su joj došli i do srca, tko će ih rastjerati!...

Pad Skadra pomakao je dakle sa mrtve tačke medjunarodni položaj, ali na gore, na oštriju siku, o koju se lako može da razbije ladja evropskog mira. Jedna sama

rieč Austro-Ugarske, koja kao da je tvrd odlučia pokušat sreću bojovnu i stvar je gotova.

A naivnjaci mogu vjerovati, da bi Austro-Ugarsku druge velevlasti prekršteni ruku gledale kako udružena obraća malu Crnu Goru u prah i pepeo...

I onda je požar planuo u svoj svojoj strahoti, koji se trne samo drugim neopisivim požarom, a taj je gigantski sukob Trojnj Sporazuma sa Trojnim Savezom, rezultat koga su prah i ruševine...

Je li pak nade, da bi i bez požara moglo svršiti?

Nada je osobiti dar Božji. Mudro nas je Nebo obdarilo tim darom, da nas sačuva od mnogih vratolomija, nesreća, samoubojstva i tko bih sve nabrojio. Bez nade bismo u kam očajali. I bolestnik se, ma kako bio bolestan, nada do zadnjega hipa, da će ozdraviti. Nada se bolestna Evropa, nadajmo se i mi.

Ali bilo što bilo, jedno stoji, da na smrt oboljeli čovjek može samo produžiti svoje dane.

Evropa je bolestna, vrlo bolestna. Ako dakle i pad Skadra ne užeže evropski požar, ako i ovo promjenjeno stanje, koje je preobuzljivo i mutno kao što su mutni i obaci pred grádom i olujom, podje na bolje te se stiša i razgali, ne će Hugo vremena proći, obaci će opet doći, jer je Evropa bolestna, vrlo bolestna.

Mi smo u našem listu jednom spomenuli, baveći se istim pitanjem, kako su i veliki narodi zabrinuti zbog prietečeg evropskog požara. Možda koga ta zabrinutost i sili, da krvza i zateže posljednjim odlukam, koje ti mogle urodit užasnim posljedicam. Ta ovaj i ovakav požar mogao bi zažeći i uništit mnoga prijestolja i krune, mogao bi izbrisati sa lica zemlje i čitave narode... Pišući tada rekli smo što opetujemo i danas: kako onda da se ne zabrinemo mi, maleni, raspršani i viekovima proganjeni narod!

Dužnost nam je dakle, te poradimo koliko možemo, da i nas, bili makar i jedan atom velike Evrope, ovaj požar ne zateče nepripravne.

Nas, koje obično veliki dogodjaji nepripravne zatiču...

Požar nije daleko, jer je Evropa bolestna.

A Bože daj, da proroci ne budemo...

„Hrvatska“ o „Danu“, ljudima oko „Dana“ te o dru. Antu Alfreviću.

Prenašamo iz glavnog organa stranke prava, „Hrvatske“, što piše u br. 443. o „Danu“ i dru. Antu Alfreviću:

„Dok smo bili napadani kao klerikalci i katolički zasukanci sa strane hrvatskih,

srpskih i slovenskih „liberalaca“, dotle nas je „Dan“ najbjesnije napadao kao najluće protivnike vjere i katoličke crkve, dotle nas je prikazivao pravim vragovima za hrvatski katolički narod i javno pozivao sve katoličke Hrvate, da odbace „Hrvatsku“ iz svojih kuća.

Mi smo doživjeli dosta gnjusnih napada, ali onako gnjusnih, kao što su bili „Danovi“ nismo.

Argusovim očima su stali čitati svaki broj našega lista, ne bi li našli što, da zamijere i da oboružani svetim, ali hinjenim gnjevom navale na naš list. A kad ne bi mogli naći ništa, onda su se davali u izkrivljivanja, izmišljavanja, natezanja, podmitanja nedostojna poštenih ljudi, da se utuče „Hrvatska“, da se uništi stranka prava.

U toj raboti nisu štedili osobe, osobito one, za koje su valjda i opravdano misili, da im stoje na putu ostvarenju njihove naručene misije u krilu stranke prava. U klevetanju osoba su nadkritili svaki drugi list u Dalmaciji i izvan nje.

Mi smo odmah proniknuli u tajne svrhe spljetske gospode. Vidjeli smo, da njima nije do vjere, da očuvanja čistoće vjerskih svetinja, nego im je glavno do toga, da pod plăstem obrane vjerske istine poluče posve nizke ovozemne svrhe.

Gospoda oko „Dana“ su mislili, da će tukuci po glavi i po srcu u Zagrebu najprije polučiti svoju svrhu i stranku prava nategnuti onama, kamo ona ne smije otici. Ali su se mogla uvjeriti, da im posao ne uspijeva. Tada su promenili taktiku.

Napokon je nastupila poznata krisa, rat, onda pobjeda Balkanaca nad Turčinom. I to je „Danu“ pružilo priliku, da okreje pak svoje austrijske papke. Izmedju obrane hrvatstva i Hrvatske i rada ljudi oko „Dana“ imade ogromna razlika.

Sada ustadoše mnogi dalmatinski pravaši proti raboti „Dana“. Ustade i Šibenska „Hrvatska Rijeć“ razkrinkavajući te ljude, na čelu im gimnazijskog kateketu dra. Antu Alfrevića.

Ovih dana eto nam stiže iz Spljeta jedan dopis, u kojem se uzimlje u zaštitu rad toga čovjeka oko „Dana“.

Kad smo onaj dopis primili, da pravo rečemo, planuli smo gnjevom na te ljude. Hoće se dobra doza držkosti, tražiti od nas, da uzmemo u zaštitu rad ljudi, koji su svoje sile trošili samo proti nama, našoj stranci i našemu listu.

Mi smo dra. Alfrevića uzeli nedavno u zaštitu od napadaja „Našeg Jedinstva“. jer smo mu htjeli dokazati svoje veledušje, htjeli smo, da vidi, kako stojimo visoko nad njim i nad svim njegovim ortacima.

Ali sada, kad se radi ne o njegovoj

Junak kriknu, glava pānu,
Mrtva glava još uzda'nu:
„Ah, Julijo, ah, Julijo!“

Oči su pjesnikove punе suza i osvete.
Poznao je ubijene i približio se krvniku.

Kriknu očajno:
Evo i moje grudi,
Raskini, zlotvoru, ti,<br

osobi, nego o njegovu radu o njegovom razornom djelovanju među pravašima, uzeti ga u zaštitu proti jednom pravaškom or-ganu, to je presmion zahtjev.

Mi smo duboko uvjereni, da će ova mala trzavica, koja je rovarenjem tudijskih emisara obuzela stranku prava u Dalmaciji, u najskorije vrieme prestati, te da će se naravnim procesom iz njezinih redova izluciši ono, što u stranku prava ne spada.

Naše rodoljubno svećenstvo u Dalmaciji je prenaobraženo, a da ne bi spoznalo na prvi mah pravo rodoljubje od patvorenoga, a da ne bi uvidjelo da vjeri prijeti prava i najveća pogibao od onih, koji Ju hoće ujarmili u svoje nečiste političke svrhe.

Ovo neka bude odgovor netraženom bračiću „Dana“ iz Splita, dok njegov dopis bacamo u koš.

Vidi se, da g. pisac poznaje izvrstno onu svjetlu kitu...

ŠIBENIK, 29. travnja.

Hrvatska Kruna“ iz jedne - nedužne komparacije između radikalstva onih oko „Dana“ i Don Jure Banićinija, koju je naš suradnik, u svojoj osobnoj stvari i na osobnu odgovornost, učinio, stvara čitavu aferu, kao da bi naš list bio u pogledu čigovog radikalstva promjenio svoje dosadašnje mnjenje. Dok naš list promjeni mnjenje u pogledu radikalstva Don Jurina, treba najprije da se Don Jure promeni, što ni po njegovoj naravi ni po prirodnim zakonima nije više moguće. Barem mi tako mislimo.

U ostalom mnogo vike ni za što, jer ako se reče da je Don Jure Banićin veći radikalac od onih oko „Dana“, to je isto što kazati: *Nula je u radikalstvu viša od winusa.*

Toliko da se krivo ne shvali ona komparacija, koju smo mi u istinu cielinili i cienimo posve nedužnom i po formi i po suštini.

sam da nema. Zašto onda to izticanje potpuno katoličkih načela? Nije li dakle ono o čemu se ide sa strane Dr. Alfrevića i njemu sličnih, da od stranke prava učine jednu potpunu vjersku stranku, koja bi pak po svim znakovima plesala jedino po udaranju austrijskih dipala, a što ne će biti mučno dokazati.

Od složnog zadarskog istupa, iako je i prije bilo slučajeva, počelo se je jače sa strane Dr. Alfrevića i njemu sličnih mrmořiti na pojedine članove od uprave stranke, a na najveći nišam bili su oni u Šibeniku, naime Dr. Krstelj i Dr. Drinković, tako da ta proračunana rabota tajnih napadaja i nagovaranja doveđe do raskola pravašku tvrdjavu u Šibeniku.

Zašto pak ti napadaji i nagovaranja? Rek bi jedino za to, što su sudjelovali i potpomogli upriličiti zadarski istup, te i s toga, što su u Šibeniku od raspusta općine, snosljiviji odnošaji između pravaša i drugih stranaka. Dr. Alfrević i njemu slični, sve te za dojednog pravog rodoljuba utješive pojave uzeće za ispriku, te stali sve to osudjivati, a s druge strane da svedu vodu na svoj mlin, promišljajuć: onemogućit ćemo opstanak jednog po jednog onih elemenata, koji najvećma sprječavaju da se naši ciljevi u stranci prava oživotvore.

Takovo postupanje dr. Alfrevića i njemu sličnih, dok osudjuju istup u Zadru, ma što je drugo već služništvo prama vlasti, kojoj je onaj istup tako zazoran, jer vide sve do onog dana razdvojeno duhove cijele Dalmacije, ustati kao jedan, da kude njeno postupanje pri raspstu općine Šibenika i Splita i da dadu oduška svom veselju na uspjesima braće na Balkanu, te da iztaknu kao narod svoje težnje i svoja prava.

Rovare i napadaju na Dr. Krstelja i Dr. Drinkovića radi snošljivih odnošaja između stranaka u Šibeniku, jer da pravaši ne smiju u doticaj sa pristašom demokratske i Hrvatske stranke, tim „framsim“. Bože moj, kakvi su ti ljudi, da Alfrević i njemu slični, to sve čine radi vjere, dočim po znakovima, koji se opažaju, vjera je njima deveta u plug. Koliko bi se slučajeva dalo nabrojiti, gdje su oni u prigodam, koji su za čisto pravaštvo bili od velike važnosti, osuđuti i ne glasovali za pobedu pravaša, a omogućili izpadak pristaša Demokrata i Hrvatske stranke, tih „framsina“; a zašto? jer ti pravaši nijesu htjeli da se iznevjerite pravaškom načelu i programu, te da rade prama njihovim ciljevima.

Sada su im Dr. Krstelj i Dr. Drinković aleisti, ma da su ti ljudi bili najbolji kršćani, dok su se stanoviti zaplotnici nadali, da će od Dr. Krstelja i Dr. Drinkovića i drugih, stvoriti svoje stavaže, te stranku prava odvuci kamo ona radi svog opstanka i užvišenih ciljeva, koji joj stoje upisani na barjaku, ne smije ići. Bili su im Dr. Krstelj i Dr. Drinković idealni, dok su umisljali, da će im bit sve moguće u stranci postići pomoću njih, kad ne mogu sa „naivnim“ Dn. Ivo Prodanom, te su se u takoj mjeri za ova dva našali, da je prigodom izbora za carevin-sko vijeće jedan crkveni dostojanstvenik pred više ljudi rekao: „Ovo je borba Krsta proti nekrstu“. Dakle kandidat pravaški, D. Krstelj i Dr. Drinković bijahu Krst, a sada promislite: ateist! A „Hrvatska Rieč“ za te ljudi bijaše svelo pismo, dok Dn. Ivo Prodan i „Hrvatska Kruna“ jer je osudjivala pisanju „Dana“ o pravaškom kulturnom programu, postade framasunka, te je

molba, nego ljubav spojena sa dužnošću pojedinca čovjeka prama čovječanstvu, nesmiljeno je prekinuta. Sve se to preselilo daleko među zvijezdama, otajnim i čarobnim, gdje i jest mjesto boljima.

Neka plaču dobri! Duša nam se s bola kida, s onog bola, koji je iskren, kojega je ljubav proizvela, koji je bol i ljubav. Plaćemo, jer nam je umro otac, prijatelj i drug.

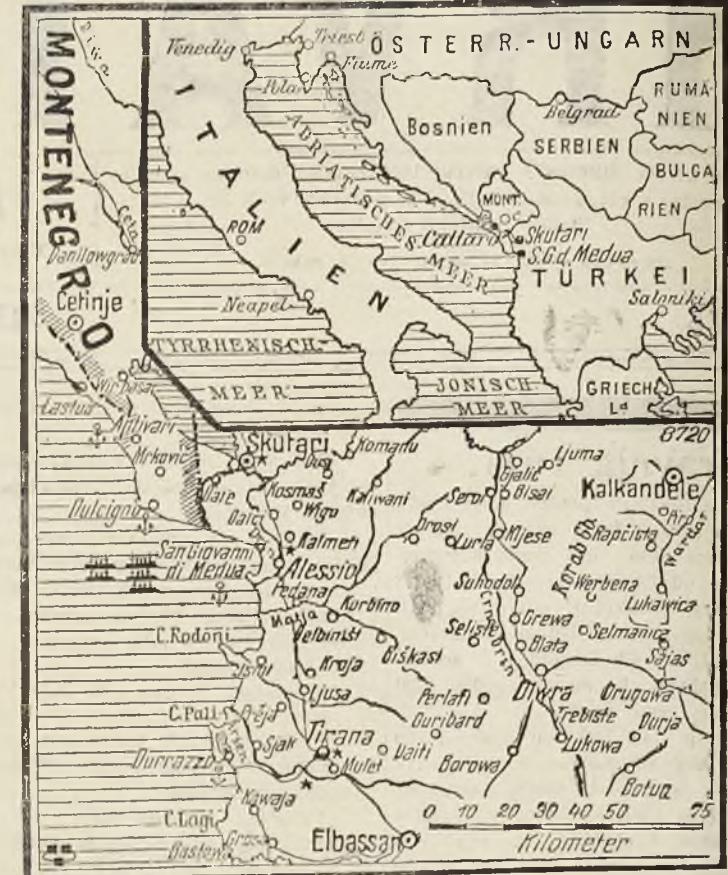
Otac svima, i onom malisu, što je te počeo da znanje stiče i nama, muževima, viklim na boli i patnje, prijatelj i drug, u kojemu nijesu nikada opazio, da je nad tobom, koji je bio s tobom, htijuci ti pokazati i želeći da vjeruješ, da ti je samo drug.

Na odru je ležao. Ono njegovo milo lice, prevučeno koprenom ozbiljnosti, još je uvihek na nas djelovalo istom snagom, istom moću. I ljubav, kojom smo ga mi ljubili, koju mu nijesmo riječima, nego djelom izkazivali, ta je ljubav sada planula u potpunoj svojoj snazi, sada, kad je tu, bez života, mrtav ležao, provali ona u jecaj, u plač i naše se oči orosiše vremenskim suzama, mi smo svi plakali kao djeca, iskreno, jako. A učenici, oni njegovi mi-jenici, čuvali su počasnu stražu i... pla-

„Blaženi mrtvi koji umiru Gospodu“.

Prof. N.

Demonstracija austrijske flote.

Grčka kraljica Olga.

Umoreni grčki kralj Gjuro.

Neke refleksije.

Prateći članke podpredsjednika stranke prava dr. M. Drinovića, u „Hrvatskoj Rieči“ i odgovor člana uprave stranke prava dr. A. Alfrevića, tiskana u „Danu“ a poslata „Hrvatskoj Kruni“, dodjoh do nekih refleksija, koje radi bistranjem pojmove u stranci prava, mislim da ne će biti na izmet,ako se tiskaju.

Na skupštini stranke prava držanoj u Šibeniku dneva 11 rujna 1910 popunilo se je tačku I. II. programa stranke u Dalmaciji, u kojem se izjavljuje da podizanje narodnog prosvjetljenja temeljiti će se na kršćanskim načelima.

Uslijed tog popunjena pristupio je u stranku prava jedan dio svećenstva, koji je pripadao Hrvatskoj narodnoj stranci, dakle ljudi, koji iz uvjerenja i tradicija bijahu protivnici stranke prava, stranci eminentno narodnoj, koja i bez onog popunjena nije u svom radu mogla dati pravac protivan kršćanskim načelima.

To popunjene ili bolje tumačenje kulturnog diela programa sranke prava, uslijedilo je nakon pregovaranja uprave sa Dr.

A. Alfrevićem, koji je predlagao i zagovarao nešto zamašnjeg i ubitačnjeg za stranku prava, da se ista naime postavi na stanovište katoličke socialne stranke, u čemu nije uspio, što je zahvaliti prokušanim i osvjeđenim pravašima, članovima uprave, koji znadiju, da stranca prava, ako hoće da kao takova opstoji, i da imade uspjeha u svojim uzvišenim ciljevima, ne može da propri, niti da se drži drugih načela, osim poстоjećih u svom programu.

JEDAN NEKROLOG.

„Blaženi mrtvi, koji u Gospodu umiru“ orilo se iz mlađih dječjih grudi, uz jecaj i plać, uz suze mlade nade domovine i muževa, koji tek onda plaču, kada bol prekipi.

Sa zgrade slijepetske realke vijala se tužna crna zastava, mračno i bojno u onoj svojoj otajstvenoj ozbiljnosti i javljala je svijetu, javljala je svim onima, čije se oko na nju zaustavilo, da je umro dr. Tripo Smović.

I svaki je shvatio težinu te vijesti, svaki je znao da je s njim umro čovjek, kakovi se rijetko radaju, da je umro muž, koji je u sebi na najuzvišeniji način spajao čovjeka i učitelja, oca i kolegu. Njega, koji nije ni trebao, da ono što hoće načelo, ni zamoli, već samo zaželi, uz čiju su se dušu usko privezači profesori i učenici, obitelj i ostali gradjani, njega nam je nestalo sada u proleće, kada sve novim životom živi, sada kad je on baš počeo da gleda plodove svoga truda, rad, plemenitost i značajevne, koje je on stvarao. Njegova pojava, iz koje se je Širila istodobno ozbiljnost i ljubav, značaj i prijateljstvo, njegova rječ topila i nježna, odsječena i mila, njegov pogled, koji je bio svima nama ne zapovijed, ne

kali. Tu se združila ljubav učitelja i učenika sa onom one plemenite duše, koja ga je najbolje shvaćala i najvruće voljela, — njegove žene, njegove dobre dejce i rođaka. Sve je to bilo skupno, bol je bila jedna, jer je isti bio onaj, kog smo ospaljivali, kog ospaljujemo i kog je vrijedno ospaljivati.

Otvoren i iskren stari pravaš, ne pokazivaše svoje uvjerenje praznim riječima, ne preziraše one, koji su drugog uvjerenja bili, tolerantan prama drugima, nepokolebiti u svojim načelima, za koje je iskreno bio uvjeren, da su za domovinu i narod spasonosni, bio je ljubljen od svih i svakoga što je njegov veličanstven sprovod najbolje dokazao. U njemu smo gledali uzor, ideal, u njemu smo gledali oca i prijatelja, a on je nama bio drug. Za to odjeknuće onako turbozvuci pjesme prorokove hramom znanja, za to se orosiše suzama oči i dejce i učitelja, za to smo bili jedno u ljubavi i tuzi sa njegovim najmilijima, za to će nam uvik duboko u dušu ostati upisan on, čovjek, značaj, uzor Dr. Tripo Smović.

„Blaženi mrtvi koji umiru Gospodu“.

Prof. N.

novine, koja ne bi računala sa promjenom položaja. Mi ćemo prenjeti, što pišu neke ruske novine.

Evo što veli „Novoje Vremia“:

„Zauzeće Skadra stvorilo je sasma drugi položaj nego je bio. Pad Skadra prouzročio je novih međunarodnih zapletaja, jer crnogorski kralj Nikola ne će htjeti Skadar ostaviti. Na diplomaciji je dakle, da poprave pogreške učinjene u pogledu Skadra. Ovo je jedini put, da se izbjegne međunarodnim sukobima. A Austro-Ugarska? Ona valjda ne će, da zbog Skadra nastane evropski rat“.

Poluslužbena ruska „Rieč“ piše:

„No, i položaj, stvoren padom Skadra, zahtjeva promjenu misli kod diplomata prama dosadanjam odlukam velikih sila. Evropski mir može jedino bit nenatušen, ako se zapriječi bilo kakova akcije jedne same velevlasti. Ovim bi se najvećma imala baviti diplomacija“.

„Birscevja Vedomosti“ naglašuje:

„Svaka je do danas velevlast moralna popušta eda se sačuva sklad medju velikim silama. Sada je na Austro-Ugarskoj, da popusti i prizna gotov čim u prilog Crne Gore! Ima mnogo načina, kojima bi se ipak spasio prestiž Austro-Ugarske, a da Skadar pripadne Crnoj Gori“.

„Russkoje slovo“ kaže:

„Evropski mir može će se sačuvati jedino tako, da se zapriječi akcija sa strane Austrije. Mora se živo svjetovat Austriju da se ustpi i da ne zapriječi, e se pitaće Skadra rieši bez strahovitog krvoproliva“.

Proglas crnogorskog princa Danila.

Jučer je osvanuo u gradu Skadru ovaj proglašenje princa Danila:

„Hrabra vojska crnogorskog kralja ušla je u vaš grad ne kao vojska zatorna nego kao sila, što vas oslobadja od jarma osmanlijskoga.“

Vama, koji ste istog ovog mjeseca, tomu je sada 435 godina, upregnuti bili u taj jaram, nosi evo crnogorska vojska ovim oslobodjenjem poštovanje, koliko vama, toliko prama vašim zakonima. Mi ćemo prosliditi da poštujemo sve vaše vjeroispoviesti, koje će u meni naći odlučnog zaštitnika i najstalnijeg čuvara tradicija vjerske snosljivosti Crne Gore i naroda srpskoga.

Stanovnici Skadra!

Primajući, u ime kralja Crne Gore, posjed vašeg grada, čije ime novom slavom blista u povijestnicu naroda srpskoga, zajamčujemo vam pravednost u svemu i sve ono, što jedna civilna država daje svojim narodima. Prionite uz vaš stari posao. Budite mirni i poštujte zakone, kojih ćete inače osjetiti svu težinu i strogo.

Stanovnici Skadra!

Vaša poznata plemenitost, vaše polazno gospodljublje može da zasja novim sjajem i slavom u ovom času, u kojem, hvala pobijedosnoj Crnoj Gori, udes

Rusko novinstvo o položaju nakon pada Skadra.

Dok nije Skadar pao, mal ne cielo svjetsko novinstvo pa i rusko bilo je toga uvjerenja, da Skadar pripadne Albaniji. Nakon pada Skadra, ako se izuzmu službeni organi Austro-Ugarske, nema gotovo

vas ponovo spaja s povješću srpskom, od koje ste bili otrgnuti ima tomu 4 veka.
Stanovnici Skadra!
Kliknite sa mnom: Živio crnogorski kralj!
Princip Danilo.

Iz hrv. i slov. zemalja.

Scotus Viator u Zagrebu.

Uvaženi englezki publicista Scotus Watson poznatiji pod imenom Seatus Viator prispije je u Zagreb. Pred kojih 14 dana došao je na Rijeku i odavle obašao Dalmaciju. Sad se Scotus Viator sprema iz Zagreba preko Beograda da ode u nove po balkanskom savezu osvojene krajeve i da ih obadje i prouči. Svoja će opažanja i utiske iznjeti u posebnoj knjizi.

Književnost.

Nova Kosorova drama. Auktor "Požara strasti", koja je naišla na vrlo liep uspjeh na hrvatskoj, kao i nekim njenim pozornicama, napisao je opet jedno kazališno djelo. Naslov mu je "Hadži Ibrahim Aga", a radnja mu je uzeta iz prošlog bosanskog života. Kako doznačimo, djelo će biti doskora predstavljano. Auktor je stupio u pregovore sa upravom nekih domaćih kazališta, a njemačka "Neue Wiener Bühne" već je prihvatiла ovo djelo hrvatskog pisca.

Općinski Vjesnik. Primili smo 1.-2. br. glasila zadruge općinskih činovnika dalmatinskih, koji izlazi u Splitu pod imenom općinski vjesnik, mještane dosadanje "Preporoda". Sadržaj mu je slijedeći: Programni ustriči, Zapisnik redovite glavne skupštine. Općinska služba i državni interes. Pokrajinske dalmatinske zaklade. Zakonski naputci i rješenje o seoskim sborovima; Općinski činovnici pozvani, da sudjeluju u upravnoj reformi. Propisi o dozvolama za ženitbu u odnosu na dužnošću novčanom. Tečajevi za općinske lugare. Naputci, naredbe, rješenje: upravitelj nad općinom, uboško pravo, općinski organi, gragjevno pravo, općinski zajmovi, utoci, pravo izgona, viesti. Cijena je listu na godinu kruna 10. Uredništvo istog moli, da oni kojima je 1-2 broj poslan, a nemisle ga primati, neka ga bezodvlačno pošlu natrag, iza kako ga budu pregledati, u koju svrhu slobodno je razrezati mu stranice, jer za izdavanje daljnih brojeva treba ustanoviti sjegurnu količinu primjeraka.

Razne vesti.

Koliko imade svih Slavena? "Slavjanin" donosi: Suglasno s istraživanjima naučenjaka Florinskoga, Niederlea, Cvijića i dr. nabrojilo se na početku god. 1913. svih Slavena više od 165 milijuna, t. j. tačno 165 milijuna. Svega čovječanstvo. Prema tomu imade: Velikorusa 71,300,000, Malorusa 35,600,000, Poljska 22,250,000, Hrvata i Srba 10,390,000, Čeha 7,650,000, Bjelorusa 7,550,000, Bugara 4,740,000, Slovaka 2,800,000, Slovenaca 1,530,000, makedonski Slavena 1,200,000, Kašuba 380,000, lučkih Srba 160,000. Svega dakle 165,550,000.

Ako se uzme u obzir, da u taj broj nijesu ušli poturčeni, pomažari, ponijemčani i dr. Slaveni, koji takodje imade više milijuna, i koji će se, u povoljnim prilikama opet poslaveniti, to je sigurno, da će se naskoro nabrojiti 200 milijuna Slavena. No slavenstvo je svakako već danas golema sila u čovječanstvu. Od 165 $\frac{1}{2}$ milijuna Slavena žive u Rusiji 118 milijuna, u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj 31 milijun, u tri jugoslavenske kraljevine 10 milijuna, u Americi 5 milijuna, a ostali živi u Rumunjskoj, Italiji, Francuskoj, Švicarskoj, Maloj Aziji, Kini, Buhari, Perziji i Kitaju.

Iz grada i pokrajine.

Našim predplatnicima ne možemo nego preporučiti, da čim prije uredi svoje račune sa upravom "Hrvatske Rieči".

Iz Uredništva. Radi blagdana Spaso, koje je u četvrtak naš list taj dan neće moći izaći. Naredni broj izaći će po običaju u subotu.

Gostovanje osječke operete i opere u Šibeniku sjegurno je. Prva predstava prama ugovoru sa občinom imala bi biti u subotu, dne 3. svibnja i to opereta Straussove: "Barun Ciganin". — U nedjelju dala bi se opereta "Barun Trenk".

a u pondjeljak Leharova opereta "Eva". Zatim došle bi ove predstave: "Jesenški manevri", "Mascotte", "Prodana nevesta", "Grof Luksemburg", "Ciganska ljubav", "Mignon" i "Hoffmanove priče", ukupno sedam opereta i tri opere. Posebni oglasi obznanit će občinstvo potanje o predmetu, a ako bi slučajno nastala kakva odlučna promjena, to ćemo javiti na svoje vreme. Ulagane cene biti će: za operete u parter i u lože K 2:40 u galeriji K 1:20, sjedalice K 2—, sjedala K 1:20 lože II. reda K 6, lože III. reda K 4— za opere ulaznina u parter i u lože K 3— u galeriju K 1:50, sjedalice K 2:50, sjedala K 1:50, lože II. reda K 7— lože III. reda K 5— Sudjelovat će cieli ensemble osječkog kazališta i podpuna izvrstna orkestra. Bude li liepa odaziva od publike, ensemble će dvaput pauzirati.

Gospodja Knežević, rodj. Bogdanović, supruga c. k. kotarskog suca gosp. Gjorgija Kneževića izložila je ovih dana u atrijumu kazališta "Mazzoleni" svoje slikarske radnje, jedno dvadesetak komada, pa nam je baš milo, što nam je dala tim prilikom, da se uvjerimo o njenim liepim, riedkim umjetničkim sposobnostima, o kojima se znalo tek nešto iz privatnog prijevoda. Gospodja Knežević proučila je savjestno mješanje i assimiliranje boja i efekt impresije, što se najbolje vidi u slici nage djevojke pred morem, i u ostalim slikama, gdje su proučene nage forme. U pajsažama vidi se liepog uspjeha i ako bi se reklo, da to nije baš element njezina stvaranja, koliko je portretiranje. Portreti su joj krasno uspjeli, najspektakularniji onaj svekra joj, gosp. Kneževića, te onaj posebni muža joj g. Gjorgje, a onda i autoportret. Vrlo je uspjela slika iz mlađih godina, prikazujući supruge Knežević. Ima i po koja studija tipova, između kojih se njeke odlikuju liepom tehnikom, a i kopije su vrlo dobre. Nesumnjivo slikarski dar gospodje Knežević, prirodjen njenom porodicu, ovom je izložbom potvrđen, te joj mi od svega srca čestitamo!

Dr. Grgur Bogić, naš mještanin i istomišljenik, ispunio je ovih dana i zadnju zahtijevanu formalnost za postignuće mesta stalnog c. k. kot. liečnika, time, što je položio ispit iz talijanskog jezika. Naša čestitanja!

X Električna svjetlost u našem gradu opet sastoje nedostatna, te se čuju tužbe koliko privatnika, toliko trgovaca i ureda, da bi svjetlost morala biti bolja, jača i stalnija. I odsprijе su se tužbe čule, pa je cijenj. Tvrdka A. Šupuk i Sin znala brižno doskočiti, radi toga nadat se je, da će ona uzeti u obzir one nove tužbe u svom vlastitom interesu i poraditi da se ne pođrže unapred. Bilo bi dobro, kad bi tvrdka imala nešto više radnog osoblja, jer čujemo, da se razne naručbe novih namještaja svjetlosti izvadaju dosta sporo.

Naš prijatelj g. Dušan Rapo kreće poslije podne za Komižu gdje će se vjeriti sa milovidnom gospojicom Nellom Usmiani. Bilo sretno!

Vjenčanje. U Podacima vjenčao se g. Mihovil Matutinović sa milovidnom gospodicom Milkom Rogulj. Čestitamo!

U San Francisku na 1. oktobra 1911. poginuo je na rudnji Simo Zorić.

Pošto se je našla ostavština iza smrti pokojnika, koji je pripadnik občine Šibenice, to se javlja ovim putem njegovim baštinicima, neka se obrate na c. k. austro-ugarski konsulat u San Francisku, koji će ostavštinu dosuditi onomu, komu po zakonu pripada.

Nočas je preminuo u našem gradu Karlo Scotton u 66. godini života. Pokoj mu duši.

Pokrajinski muzej za narodni obrt i umjetnost u Splitu izdat će svoj Kataloški za 1914 sa tačnim šematizmom svih pokrajinskih javnih i privatnih ustanova. To je dobro, jer baš zbilja trebamo takav jedan tačni šematizam.

Redarima na znanje. Gradjanstvo se tuži, da se neka gospoda, na želju gospogica, ne žacaju usrijed bijela dana brati cviće iz gradskog perivoja. Preporuča se redarstvu, da na to pripazi, a mi ćemo s naše strane drugi put iznijeti i imena.

Odgovor Uredništva. — Diplaš — Split. — Mi bi trebali da znademo zaime i prezime, jer napokon bi to ipak ostalo samo za nas. Dakle javite nam bez straha.

Izgubljeno. Kod Obč. Red Povjereništva nalazi se jedan snopić ključeva kase wertheim, koji je bio nagjen na ulici. Na znanje onom, tko je izgubio.

Izvješćujte „Hrvatsku Rieč“!

Naši brzojavi.

Odlučnost Austro-Ugarske.

Beč, 29 travnja. U ovdješnjim krovima stalno se drži, da će Austro-Ugarska bezobjektivna velike sile početi akcijom proti Crnoj Gori. "Fremdenblatt" pun je prijetja i bojni poklika.

Essad paša — princ Albanije.

Cetinje, 29 travnja. Službeno je potvrđena vijest, da se je Essad paša, bivši junački branitelj Skadra, proglašio princem Albanije pod suverenitetom sultanovim. Ovdje se govori, da je to učinjeno u sporazumu sa Crnom Gorom, koja je Essad paši obećala pomoć proti nepokornim albanskim plemenima. Novi princ Albanije isključio je Skadar iz granice svoje zemlje.

Zajednički istup velikih sila.

London, 29 travnja. Sutra bi imao biti uručen kralju Nikoli zajednički demarc velikih sila, stvoren na zadnjoj londonskoj konferenci od 27 tek. mj., koji — kako je poznato ne kaže, što će velevlasti raditi, ako kralj Nikola ne pristane na ispräznenje Skadra.

U Beču uzrujanost.

Beč, 29 travnja. Ovdje je nastala velika uzrujanost uslijed nastalih dogodjaja. Drži se kao za sigurno da će planuti rat. Tomu se dovodi u savez sve što se zgadja na dvoru, kao i to da je pred dva dana primio car u audienciju priestolonasljednika Franju Ferdinanda i zadržao ga dulje vremena.

Izjava kralja Nikole.

Cetinje, 29 travnja. Kad je princ Danilo ulazio svečano u Skadar, klical je se ovdje uručeno kralju, princu Danilu i crnogorskem Skadru. Iza ovakovih narodnih manifestacija, upitan je bio kralj Nikola od jednog svog pouzdanih, da li se može mislit na kakove, makar i oveće kompenzacije za Skadar. Kralj je na te pouzdanika ošinuo očima i rekao mu po prilici: ovomu i ovakomu narodu oduzet Skadar značilo bi oduzet dušu. A kako je teško, govorito nemoguće isčupati čovjeku dušu, tako će bit teško oduzet Crnogorcu iz ruku Skadar. Mi čekamo da svi poginemmo!

Solidarnost balkanskog saveza.

Beograd, 29 travnja. Vodeći krugovi izjavljaju, ako Austro-Ugarska ili bilo koja država navali na Crnu Goru, da će cieli balkanski savez Crnoj Gori priskočiti u pomoći i svim silama navalniku se suprostaviti. To da od balkanskog saveza traži koliko pojma pravednosti, toliko pojam vjernosti.

Crna Gora se utvrđuje.

Cetinje, 29 travnja. Crna Gora se svaki dan sve više utvrđuje. Osobitu brižu ullažu oko utvrđenja Skadra.

Crnogorski entuziazam.

Cetinje, 29 travnja. Ovacije kralju i njegovu dvoru nisu se još slegle. Oduševljenje je i kod ranjenika toliko, da su kralju Nikoli često oči suzne.

Bugari još u Saloniku.

Salonik, 29 travnja. Kad su bugarske čete imale ostavština iza smrti pokojnika, koji je pripadnik občine Šibenice, to se javlja ovim putem njegovim baštinicima, neka se obrate na c. k. austro-ugarski konsulat u San Francisku, koji će ostavštinu dosuditi onomu, komu po zakonu pripada.

Na obranu republike.

Lisabona, 29 travnja. Još se niesu posvema stišale demonstracije, počete od 27 ov. mj. na obranu republike. Mnogo je osoba uapšenih, medju ovima i kapetan Lima Dias.

Hrvatske narodne poslovice uređio V. J. Skarpa, cena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod "HRVATSKE TISKARE" u Šibeniku i u svim knjižarama.

PREBLAUER, SAUERBRUNN

.. . I AUENQUELLE .. .

.. . MINERALNA VODA KISELICA .. .

Cista alkalična, posve naravna alpinska kiselica, uvek svježa, preporučena od svih liečnika kao najprijeznijsu vodu za stolno piće te kao najbolje sredstvo proti želudčanim i bubrežnim te spolnim kroničnim bolestima. Budući je rasičena izobiljem ugljene kiseline, to je izvrstna za mješati sa virom ili bilo kojim drugim pićem, te se pije veoma za njezine vrste ukuse.

Nalazi se u svakom hotelu, restauracijama i svim dućanima.

Glavno skladište za Trst, Primorje, Istru i Dalmaciju:

Hermann Tonitz, Trst.

Zastupstvo za Dalmaciju:
IVO MACHIEDO, Dubrovnik.

Izvrstna roba!

Uz tvorničke cene!

Moderne turističke košulje	komad po K 1:70
Biele košulje za gospodu	" " 1:70
Bojadisane košulje za gospodu	" " 1:35
Velike gaće za gospodu biele i u bojama	1:—
Moderne pregače za gospodje	—:80
Dječje pregače	—:60
Izvrstne košulje za gospodje	1:20
Bježve za gospodu 12 pari	3:60
Jake bježve za gospodje 12 pari	4:80
Rubci u bojama za glavu 12 komada	3:60
Žepni rubci u bojama	1:50
Žepni rubci, fini, bieli	1:30

Adolf Zucker :: Plzenj (Češka).

Veliki izbor rublja. — Prodaja u svim zemljama. — Cienici badava i franko.

Pozor!

Pozor!

Gradje

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

Austrijansko parobrodarsko družvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. slijedeće

glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедјелjak u 5 sati posle podne povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake srede u 6.15 sati prije podne.

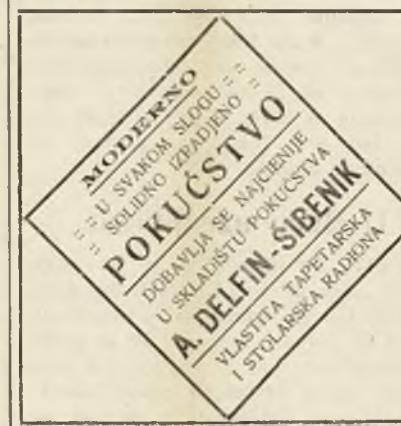
Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne povratak u ponедјeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake srede u 6 sata pos. pod. povratak svaki ponедјeljak u 1.15 posle podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Splijetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

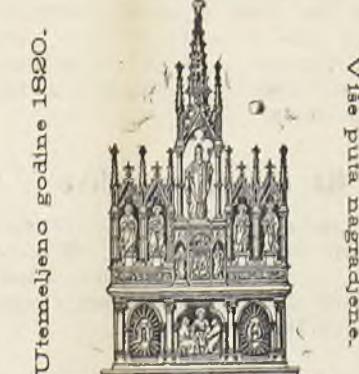
koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tiroli).

Xiparske radnje iz drveća za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, raspela, jaslice itd.
Katalog uzoraka s cienama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
škrlnjom, ne placa naručitelj.

(Nastavit će se).

HRVATSKA VERSIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURRENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE, IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU, SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE,
PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE,
OSJEGURANJE PROTI QUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :- Šibenik :- (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske
i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im
veoma nizke. Pri naručbam za veću fočnost, uz broj popisa valja
naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestve-
nike, diplome, cienike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove,
te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na podpuno
zadovoljstvo. Narocito smo snabdjeveni krasnim slovima
za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira
svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo
nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernejim strojevima kao i onim
za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene
knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku
struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao
i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

SPUŽAVA

... RAFINIRANIH I PROSTIH ...

svake veličine i oblike

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

U KRAPNUJU

Naručbe adresirati na:

Spužvarska Zadruga - Šibenik.